

Bu gün nəinki Azərbaycanın, hətta dünyanın diqqəti Laçın yoluna dikilib. Yox, bu yolla həsrətində olduğumuz, uzun müddət yolunu gözlədiyimiz birisi gəlmir. Bu yolda baş verənlər məkan və zaman etibarilə fərqli olsa da, mahiyyət etibarilə 1988-ci ildə elə bu torpaqda, bu ərazidə, Azərbaycanın dilbər guşəsi olan Qarabağda baş verən hadisələrlə eyniyyət təşkil edir. O vaxt da Azərbaycan vətəndaşlarının tələbi ekologiya ilə bağlı idi.

Erməni vandallarının ekoloji terror törətmələri üçün insanlar küçə və meydanlara çıxmışdılar. SSRİ rəhbərliyindən, dünya birliyindən tələb ermənilərin unikal bitki fondu və nadir növ ağacları ilə məşhur olan "Topxana" meşəsinin məhvəinə yönəlmiş addımların durdurulması. Amma nə baş verdi? Ermənilərin ekoterroruna qarşı heç bir tədbir görülmədi, əvəzində onların fəaliyyətinə geniş imkanlar yaradıldı. Ermənilərə bu dəstəyi göstərənlər bildirdilər ki, Azərbaycan vətəndaşları bu hadisəyə, meşələrin barbarsasına məhv edilməsinə seyrçi qalmayacaq. Əslində məqsəd də iki xalqı bir-birinə qarşı qoymaq, Azərbaycanın müstəqil ölkə kimi inkişafını ləngitmək, ermənilərin əli ilə separatçılığı genişləndirmək, uzunmüddətli müharibəni başlatmaq.

1988-ci ilə "Topxana" hadisələri ilə başlanan mitinqlərin yeni dalğası "Meydan hərəkatı"nı yaratdı. Xalq hərəkatı fonunda Azərbaycanın suverenliyi haqqında Qanun qəbul edildi. "Topxana" meşəsi ilə bağlı başlanan hadisələr daha sonra Milli-Azadlıq Hərəkatına çevrildi. Bunu sıradan bir təsadüf hesab etmək olmaz, xalqın oyanışı üçün bir ağacın kəsilməsi də yetərli olmuş.

Bu gün Azərbaycan Vətən müharibəsi ilə ayağa qalxıb 44 gün ərzində işğal altında qalan ərazilərini

baycan ərazilərindəki mədənlərdən müxtəlif növ qiymətli filizləri xarici ölkələrə daşıyırlar. Qızıl yataqlarından əldə edilən milyonlar Qarabağda

Ekoterror, yaxud 1988-ci və 2022-ci illərin oxşarlığı

məramlıların qanunsuz fəaliyyəti, ermənilərin ekoloji terroruna şərait yaratmaları Azərbaycan xalqının haqlı narazılığına səbəb olub.

Müharibədən əvvəlki xəritəni gözümüzün qabağına getirək, Azərbaycanın 20 faiz ərazisi Ermənistan silahlı qüvvələrinin nəzarəti altında idi. Rəsmi İrəvan Qərbdəki dostları vasitəsilə ələ keçirdiyi Azərbaycan torpaqlarında qurduğu separatçı, qanunsuz rejimi legitimləşdirməyə can atırdı. 30 il buna cəhd edildi. Amma heç bir ölkə qanunsuz quru-

terksilahlı etmədilər, onların silahlanmasına, texniki imkanlarının artırılmasına yardım etdilər.

Separatçılığı, terroru, milli ədavəti, ayrışdırıcı özünü həyat fəlsəfəsi hesab edən ermənilərin dini rəhbəri II Qaregin öz millətinə xas olan bütün mənfi, neqativ xüsusiyyətləri ermənilərin içindən çıxarmaq əvəzinə dünya ölkələrinə, beynəlxalq təşkilatlara müraciət etməsi, Azərbaycana qarşı iftiralara yığılması anlaşılan deyil. Ermənilərin təkə Azərbaycan torpağında yaşa-

rə getmək üçün onlara yardım göstərmək bizim borcumuzdur, məmuniyyətlə.

Ermənilər dünyanın diqqətini Qarabağda və laçın yolunda baş verən hadisələrə yönləndirmək üçün bütün imkanlarını səfərbər ediblər. Gah yollarda 270 uşağın ölümü baş-başa qaldığını, gah 25 min əhəlinin yaşadığı Qarabağda 30 minə yaxın uşağın aclıq çəkdiyini, gah da qazın və elektrik enerjisinin kəsilməsi səbəbindən məktəblərin bağlandığını deyərək bütün günahların Azərbaycan tərəfi olduğunu iddia edirlər. Yolun kim tərəfindən bağlandığını hər kəs bilir, fotola və video çəkilişlərdən də görünür ki, Laçın yolunu Rusiya sülhməramlıları ağır texnika ilə bağlayıblar. Sülhməramlıların xidmət zonasında Azərbaycanın heç bir fəaliyyəti yoxdur, etirazçılar isə sülhməramlıların komandanına verdikləri sualın cavabını eşitməyində yolu tərk etməyəcəklər.

Hadisələrin başladığı ilk gün Qarabağdakı ermənilərin separatçı qurumu xəbər yaymışdı ki, kifayət qədər yanacaq və ərzaq ehtiyatına malikdirlər, uzunmüddətli mübarizəyə hazır. Özünü "Artsax"ın dövlət naziri adlandıran Ruben Vardanyan isə qeyd edib ki, vəziyyət gərgindir. Aksiyaların 3-cü günündə isə Vardanyan "konstruktiv danışıqlara hazır" deyərək ismarıq göndərmiş. Amma Azərbaycan tərəfi Vardanyan adlı birisi ilə bu və ya digər məsələlər ətrafında müzakirələr aparmağı mümkün hesab etmir.

"Azərbaycan elə bir çətin vəziyyət yaratmağa çalışacaq ki, Ermənistan hakimiyyəti insanları Azərbaycanın ultimatumları ilə razılaşmağın daha yaxşı olduğuna inandır-

mənilərdən təmizləyib, qalib xalq olub. Bu gün hər bir azərbaycanlının başı dikdir, 30 ilin itkisi mərd oğullarımız tərəfindən geri qaytarıldı, yurdumuz azadlığına qovuşdu. Amma Qarabağımızda hələ də erməni əsilli subyektlər yaşayır və eyni ab-hava ilə, eyni münasibətlər, separatçı düşüncəsi ilə. Müharibə Şuşanın azad edilməsi ilə sona çatsa da Ordumuz xankəndinə və Qarabağın digər ərazilərinə daxil olmadı. Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan liderləri arasında imzalanan üçtərəfli bəyanata əsasən üç rayon - Ağdam, Kəlbəcər və Laçın rayonları müəyyən vaxt ərzində boşaldılır, ermənilər yaşayan indiki ərazilərdən Ermənistan silahlı qüvvələri çıxarılır, paralel olaraq həmin ərazilərə sülhməramlılar yerləşdirilir, Qarabağdakı ermənilərin Azərbaycana inteqrasiyasına şərait yaradılır və 5 il ərzində onların adaptasiyasına imkan verilir. Əvəzində nə görürük? Ermənilər Rusiya sülhməramlılarının çətinliyi altında yenə də özlərinə dövlət qurmaq istəyirlər. Üstəlik də Ermənistanla əlaqə yaratmaq üçün yeni açılmış Laçın yolu ilə Qarabağa silahlılar və silahlılar, qadağan olunmuş yükler daşıyan ermənilər Azər-

separatizmin çiçəklənməsinə sərf edilir. Deməli, ermənilər bizim olan var-dövlətlə bizə qarşı döyüşürlər. Həm də həmin mədənlərdən əldə edilən vəsaiti rüşvət predmetinə çevirirlər. Separatçıların çətinliyi rolunda çıxış edən sülhməramlıların komandanı Volkovun bu məsələyə nə qədər bulaşdığı da xatırlanmalıdır.

Azərbaycan vətəndaş cəmiyyəti təmsilçilərinin, gənclərin Laçın yolunda artıq üçüncü sutkadır ki, fasiləsiz aksiyası davam edir. Bunu müharibədən sonrakı dövrdə yeni mərhələ də adlandırmaq olar. Bu aksiyada iştirak edən gənclərin əzmi, vətənpərvərliyi bizə müharibədən əvvəl baş verən hadisələri xatırladır. Gənclər bir nəfər kimi ayaqda idilər, mübarizəyə hazır olduqlarını, Ermənistanın 30 illik işğalına son qoymaq əzmini bir daha nümayiş etdirdilər. Məhz vətənpərvərlik, döyüş ruhuna sahib olmaq kimi keyfiyyətlər Qarabağımızın azadlığa qovuşmasında gənclərimizə yardımçı oldu. Bu gün Laçın yolunda qışın şaxtasında sülhməramlı kontingentinin yarıtmaz fəaliyyətinə etiraz edənlərin də istəyi, arzusu məhz Vətəni sevmək, təbiəti sevmək düsturu üzərində formalaşmış. Sülh-

mu tanımağa risk etmədi, Ermənistanın belə bu addımı atmağa cəsarəti çatmadı. Çünki, dünya birliyi Qarabağı Azərbaycanın tərkib hissəsi hesab edirdi və separatçıları tanımaq kimi bir niyyətləri yox idi. II Qarabağ müharibəsində Ermənistan Azərbaycan silahlı qüvvələrinin hücumlarına tab gətirə bilmədi, əzilib torpaqlarımızdan rədd oldu. Bu günkü hadisələr isə onu deməyə əsas verir ki, Ermənistan və onun uzantıları olan separatçılar 30 il işğal altında saxladığı və legitimləşdirə bilmədikləri Qarabağı bu dəfə sülhməramlıların çətinliyi altında leqallaşdırmağa, tanımağa çalışırlar. Sülhməramlıların Qarabağdakı qanunsuzluqlarla bir bağlantısı yoxdursa, niyə ermənilərin separatçı əməllərinə göz yumurlar?

Bəli, tarix təkrarlanır, ermənilərin "Topxana"dan başladığı separatçılıq bu gün fərqli ad, lakin eyni çətinliyi davam etməkdədir. Etiraz aksiyalarında iştirak edənlərin bir tələbi var, general, sülhməramlıların komandanı Volkov görüşə gəlsin, suallara cavab versin. Amma soyadı Canavarov (Volkov) olan Andreydə sən demə başqa ürək varmış. Silahsız, o cümlədən qadın və gənclərin qarşısına çıxmağa da gərək insanda tərər, canavar ürəyi olsun. Belə psixoloji durumu zəif olan komandanın fərsizliyi sayəsində bu gün Qarabağdakı separatçılar cilvəsuz at kimi sağa-sola vurmuxur, özlərinə ordı yaradırlar. Halbuki, sülhməramlıların da təmsilçisi olduğu Rusiyanın Prezidenti Vladimir Putinin imzası olan üçtərəfli Bəyanatda "erməni silahlı qüvvələrinin Qarabağdan çıxarılması ilə paralel olaraq Rusiya sülhməramlıları bu bölgəyə yerləşdirilir" cümləsi də yazılıb. Amma Rusiya sülhməramlıları qanunsuz silahlı birləşmələri neinki

maları onların Qarabağda müstəqil dövlət qura bilmələri anlamına gəlməməlidir. Bu təkəklərlə heç bir məsələ, problem həll edilə bilməz. II Qaregin xristian kilsələrinin, beynəlxalq və konfessiyalararası təşkilatların rəhbərlərinə müraciət edərək Azərbaycanın Laçın dəhlizindəki hərəkatlarına qarşı çıxmağa və "Qarabağda humanitar fəlakət" in qarşısını almağa çağırıb. Katolikosun dini lider Allahşükür Paşazadəyə ünvanladığı müraciətdə humanitar fəlakətin yaşandığı qeyd edilir və Azərbaycan erməni fobiya siyasəti yürütməkdə ittiham olunur və əlavə edir ki, belə münasibətin olduğu yerdə ermənilər Azərbaycanın tərkibində yaşaya bilməzlər. Deyəsən "pişiyin quyruğu göründü" və katolikosun ermənilərin Azərbaycan vətəndaşı ola bilməməsinə əsaslandırmaq cəhdi bu dəfə də uğursuz oldu. Bir ölkənin tərkibində yaşaya bilməmək həmin ölkənin vətəndaşı olmaq istəməməkdir. Yəqin, katolikos da bunu bilməmiş deyil ki, belə olan halda dövlət vətəndaşı tərk etmir, vətəndaş ölkə hüdudlarını tərk edir. Ermənilər Azərbaycan qanunları ilə yaşamaq istəmirsə gədikləri ye-

mağ başlayacaq". Bunu parlamentin "Mənim şərafim var" fraksiyasının üzvü Tigran Abramyan deyib. Onun fikrincə, Azərbaycandan səslənən və ya gözlənilən tələblərin yerinə yetirilməsi sülhə gətirib çıxarmayacaq.

Bəli, məğlub, kapitulyasiya aktına imza atmış Ermənistan hələ də özünü qalib ölkə kimi aparır. Hələ də darmadağın olduğunu dərk etmir, çox güman ki, aldığı zərbədən ağlına itirib, sayıqlayır. Tibbdə tez-tez rast gəlinən bir hadisə ermənilərin bu halına çox uyğun gəlir. Deməli aldığı xəsarət nəticəsində bir xəstənin ayağını amputasiya edirlər, üstündən saatlar keçməsinə baxmayaraq elə düşünür ki, ayağı hələ də yerindədir. Həkimlər yalnız sinir uclarını yandırdandan sonra xəstə ətraf üzvünün itirildiyini dərk edir. İndi ermənilər ayağını itirib, amma baş beyin hələ də sağlam olduğu signallarını qəbul edir. Bu signalı durdurmaq, qıcığın qarşısını almaq üçün mütləq sinir əməliyyatı keçirmək lazım gələcək. Bu əməliyyatın adı "Qarabağdakı separatçıları məhv etmək" olacaq. Vəssəlam...

V.VƏLİYEV